

19. Українська РСР: Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. – Київ: Укр. вид-во політичної літератури Держполітвидав УРСР, 1947. – 1064 с.
20. Українська РСР: Адміністративно-територіальний устрій: на 1 січня 1987 року. / Відп. Ред. В.І.Кириєнко, В.І.Стадник. – Київ: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1987. – 504 с.
21. Шульгач В.П. Ойконімія Волині: Етимологічний словник-довідник. – К.: Кий, 2001. – 189 с.
22. Янко М.Т. Топонімічний словник України: Словник – довідник. – К: Заня, 1998. – 432 с.
23. Alotta R.I. Signposts and Settlers. The History of Place Names in the Middle Atlantic States. - Chicago: Bonus Books, Inc., 1992. – xvi – 654 p.
24. Alotta R.I. Signposts and Settlers. The History of Place Names West of the Rockies. – Chicago: Bonus Books, Inc., 1994. – xvi + 596 p.
25. Andrew R. California // The Encyclopedia Americana. International Edition. Complete in thirty volumes. «First published in 1829». GROLIER International Headquarters: Danbury, Connecticut. – Volume 5. – 2001. – p. 206.
26. Boulay Harvey Massachusetts // The Encyclopedia Americana. International Edition. Complete in thirty volumes. «First published in 1829». GROLIER International Headquarters: Danbury, Connecticut. – Volume 18. – 2001. – P. 455.
27. Michigan Place Names. – Detroit: Wayne State University Press, 1986. – 673 p.
28. Stewart G.R. American Place-Names. A Concise and Selective Dictionary for the Continental United States of America. – New York: Oxford University Press, 1970. – xl + 550 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ольга Складенко – старший викладач кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів Одеського національного університету ім. Т.І. Мечникова.

Наукові інтереси: типологія в ономастиці.

АКСИОЛОГИЧЕСКАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАРГОННЫХ СРЕДСТВ В СОВРЕМЕННОМ МЕДИАПОЛИТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Ирина СОБОЛЕВА (Луганск, Украина)

Статья посвящена актуальным проблемам аксиологических исследований, які вивчають оцінку як різновидність прагматичного значення. Аксиологічний механізм розглядається на матеріалі сучасного публіцистичного дискурсу.

The article is dedicated to the topical problems of axiological researches, which study valuation as the variety of pragmatic meaning. Axiological mechanism is viewed on the material of modern media-political discourse.

Современное общество часто характеризуют как информационное: человек ориентируется в мире и определяет свои действия, во многом опираясь на нормы и ценностные установки, посредством СМИ. Человеческая речь, как известно, насыщена чувствами, впечатлениями, эмоциями, оценками, то есть личностным отношением тех, кто владеет языком, к информации, которую они желают донести до слушателей. Поэтому **актуальность** аксиологических исследований для современной лингвокультурологически ориентированной лингвистики не вызывает сомнений.

Степень изученности проблемы. Н. Арутюнова считает, что оценка – «...самый яркий представитель прагматического значения» [1: 5]. Ценность выступает основополагающим принципом культуры, а своеобразие систем ценностей определяет различия культур (П. Сорокин, Ю. Бромлей, Э. Маркарян, Ю. Лотман, Э. Соколов и др.). Культурные ценности обеспечивают «тождественность действующих субъектов», «уплотняясь, они образуют исторические и биографические узлы ценностных ориентаций»; «групповая и индивидуальная тождественность выражается в них настолько, что они образуют интегральную составную часть той или иной культуры или личности» [5: 268-269].

Цель данной статьи – изучение аксиологического поля медиаполитического дискурса, рассматриваемого как синкретичную социолингвистическую подсистему, обладающую особыми структурно-дискурсивными особенностями.

Аксиологичность является имманентным свойством медиаполитического дискурса. Медиаполитический дискурс моделирует аксиологическое поле, в котором представлены основные социополитические ценности («власть», «народ», «независимость», «вера», «государство», «закон», «свобода» и т. д.). Кроме того, в политической коммуникации эксплуатируются ценности иной природы («красота», «честность», «правда» и др.), которые локализуются в отличие от ранее названных ценностных идеологем на периферии аксиологического поля.

Наши наблюдения показывают, что важную роль в формировании аксиологического поля современного медиаполитического дискурса играют жаргонно-просторечные единицы,

репрезентують ту або іншу цінність і визначають аксіологічний вектор політичного референта або прагматичної ситуації. Наприклад, жаргонізм арготичного походження «*дерибан*» («дележ нагнаного» – із арготичних крадіаків), надзвичайно частіше використовується в політичному дискусії, представляє пейоративну шкалу цінностей «влада», «закон». Жаргонізми «*крыша*», «*откат*», «*беспредел*», «*наезд*», «*разборка*», «*кидалово*», «*облом*», «*халява*» і багато інших не тільки стали загальновідомими і використовуються безотносно до реєстра комунікації, але й на оцінній шкалі порівнювані з цінностями «державство», «влада», «закон».

В оцінній думці жаргонізм, як правило, займає позицію оцінної предиката: 1. «Уряд «*забиває*» в нього як можна більше грошей» (Корреспондент №17, 2008); 2. «Учасників Северодонецького з'їзду два роки тому *пресували по повній програмі*. Що тут поділаєш – розгул демократії!» (Реальна газета №30, 2008); 3. Соціалісти не *поімали* нічого з того, що МВД очолював «їх» людина» (Ракурс-плюс №42, 2008). Суб'єктом оцінки виступає колективний медіаполітичний адресант – рефлексуючий суб'єкт, прагматично виражаючий оцінну думку, обумовлену соціальнополітичними поглядами, пріоритетами або іншими інтересами. Об'єктом оцінки може бути конкретний політичний референт (його погляди, дії) або прагматична ситуація в цілому. Наприклад: «Олігархам потрібні були люди зовсім іншого типу. Уміючі «*прихватити*», «*распилити*», «*откатити*», «*дожати*» і т. д.» (АиФ №24, 2008). Оцінний предикат, виділений парцеляцією, порівнюється з визначеними політичними силами або навіть персонами. В висловлюванні «*Вона стала крестною матір'ю Майдана...*» (Фокус №7, 2007) словосполучення *крестна мати* асоціативно-семантично пов'язано з жаргонізованим *крестний батько (мафія)*. І тоді цей жаргонізм оцінює як реальну особу (причому оцінка може інтерпретуватися адресантом по-різному: позитивний вектор визначається сімою «значимість», «політичний вага», негативний – сімою «незаконна діяльність», «ієрархія кримінального світу»), так і політичну реальність в цілому (оцінка негативна, оскільки стосунки політичних персонажів описуються в системі координат кримінального світу).

В разі відсутності повної структури оцінної думки жаргонізм реалізує імпліцитну (косвенну) оцінку. Наприклад: 1. «Вмешалися місцеві *денежні мішки...*» (АиФ №23, 2008); 2. «...тут треба говорити про правовий *беспредел*, результатом якого стало невіра в суд і прокуратуру» (Корреспондент №19, 2008); 3. «При нинішньому масштабі *откатів* він багатіє за кілька років» (АиФ №21, 2008). Жаргонізми *откат*, *беспредел*, *денежні мішки* реалізують образну і асоціативну оцінність: *мішок* – недушівленний, безвольний, безформний, часто брудний, при цьому підсвідомо актуалізуються фразеологічні асоціації (*купити кота в мішку, як із-за кута мішком прибитий...*); *беспредел*, *откат* – характеризуються передусім домінуючим негативним модусом і оцінюють політичну ситуацію в цілому.

Надзвичайно насичений, «нашпигований» криміно-арготичними жаргонізмами сучасний медіаполітичний дискусії, по-перше, вже нікого не здивує такого роду оцінність, і, по-друге, «благодаря» пейоративній маркованості, властивій всім елементам арготичного, вся політична ситуація в цілому також оцінюється негативно.

Як референтну, так і прагматичну ситуацію в цілому оцінюють також одиниці, запозичені із молодіжного сленгу. В відміння від арготичного молодіжного сленгу не завжди містить пейоративну оцінку. Жаргонний еквівалент молодіжної мови характеризується стилістично зниженим тоном, несприятелістю і дуже часто іронічно-жартівливим ставленням до предмету мови. Наприклад: 1. «Ряд політичних сил, *пролетівших* в 2006 році мимо парламенту, жадують реваншу» (АиФ №64, 2007); 2. Регіонали були так впевнені в перемозі, що навіть не намагалися виділитися на фоні яскравих виборчих «*фішек*» опонентів» (Факти №5, 2008); 3. Зірковий хвороба остаточно *снесла крышу* Юрію Луценку (АиФ №41, 2007). В механізмі оцінки включається адресант, якому пропонується несприятелі, зазвичай іронічний тон; за допомогою цього прийому адресант маркується як «свій», що визначає в політичному дискусії позитивну оцінку.

Использование в медиаполитическом дискурсе жаргонных профессионализмов проецирует мелиоративную оценку на адресанта, подчеркивая его компетентность, значимость: 1. «Принято решение о *санитарной зачистке* областного совета» (Реальная газета, №31, 2007); 2. «...может ли в стране повториться *чеченский сценарий*» (АиФ №41, 2008); 3. «На роль *технического премьера* Юлия Владимировна никогда не пойдет (Корреспондент №5, 2008).

Дескриптивная реализация оценочности слова предполагает экспликацию пейоративной или мелиоративной окраски в словарной дефиниции слова. Включение оценки в сигнификат сигнализирует о ее ядерном положении. Сравним единицы политического жаргона *мордодел* и *отморозок*. В Словаре современного жаргона российских политиков и журналистов даются следующие толкования: 1. «*Мордодел* – сленговый синоним слова «имиджмейкер». 2. «*Отморозки* – лица, чьи действия грубейшим образом нарушают установленные нормы морали и поведения в обществе» [4: 79, 96]. Оба слова выражают субъективное эмоциональное отношение адресанта к референту. Однако эмоциональность и образность первой единицы не предполагает однозначной отрицательной оценки (см. вышеприведенную словарную дефиницию), следовательно, возможно употребление жаргонизма в шутливо-иронической, иронической тональности. Слово *отморозок* исключает возможность такого употребления, его отрицательные оценочные коннотации зафиксированы в лексикографическом источнике, что свидетельствует о вхождении пейоративных оценочных сем в интенционал значения.

Эмоциональная оценка может являться основной причиной и целью включения в медиатекст жаргонной единицы: 1. «Пытаются *прогнуть* страну» (Фокус №3, 2008); 2. «Им нужны демократические сумерки, в которых они продолжали бы *доить* Россию» (АиФ №41, 2007); 3. «Коррупционные чиновники *достали* местное население» (АиФ № 23, 2008). Эмоциональная оценка в медиаполитическом дискурсе является подготовленным и мотивированным вербальным актом, она не только эксплицирует эмоции автора, но и служит средством воздействия на эмоциональную сферу адресата.

Образность жаргонной единицы может реализоваться в результате метафорического или метонимического переноса (*проталкивать закон, цветная революция, регионы-доноры, майдан, силовой сценарий, руль власти, политический вольер* и мн. др.), на основе семантического взаимодействия элементов языковой единицы (*кандидат-двойник, кастрированное законодательство, политобочина, админресурс*), в результате актуализации пресуппозиций (*политический молебен, рука Москвы, коалициада, премьериада*).

Основная цель использования жаргона в медиаполитических текстах – моделирование ролевого поля политического дискурса. Положительные роли – «профессиональный политик», «профессиональный журналист», отрицательные роли – «политик-дилетант», «политик-коррупционер», «политик-бюрократ», «политик-уголовник» и т.д. «Овладение профессией неразрывно связано с овладением соответствующим профессиональным словарем. Некоторые профессиональные выражения служат как бы символом владения каким-либо ремеслом или профессией: употребление профессионализмов по облику совпадающих с общераспространенными словами, отличает профессионала от «профана», от людей, не знакомых с данной профессиональной деятельностью» [Крысин 2004: 365]. Следовательно, для моделирования положительного субъекта в текст включается профессиональная лексика. Напротив, для создания ментального образа «отрицательного героя» используются групповые жаргоны. Симптоматично, что пейоративная оценка, содержащаяся в подавляющем большинстве единиц групповых жаргонов, количественно и качественно преобладает.

Таким образом, медиаполитический жаргон можно рассматривать как синкретичную лексическую подсистему, обладающую своей структурой, функционирующую в особом типе дискурса и реализующую специфические функции, главной из которых является аксиологическая.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. – М.: Наука, 1988. – 263с.
2. Карасик В.И. О категориях лингвокультурологии // Языковая личность: проблемы коммуникативной деятельности: Сб. науч. тр. – Волгоград: Перемена, 2001. – 368с.
3. Крысин Л.П. Русское слово свое и чужое. – М.: Языки русской культуры, 2004. – 229с.

4. Моченов А.В., Никулин С.С., Ниясов А.Г., Саввоитова М.Д. Словарь современного жаргона российских политиков и журналистов. – М.: Русский язык, 2003. – 384с.
5. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. – СПб.: Наука, 2000. – 243с.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ

Ірина Соболєва – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри російського мовознавства і комунікативних технологій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: соціолінгвістика, риторика, мова ЗМІ.

TWO DOMAINS IN CROSS-CULTURAL COMMUNICATION STUDIES TO THE SECOND LANGUAGE INTERCULTURAL TRANSFORMATION

Анжеліка СОЛОДКА (Миколаїв, Україна)

Стаття присвячена інтерпретації процесу вторинної мовної соціалізації у контексті кроскультурної комунікації. Вона включає вивчення її основних складових та принципів вивчення інтеркультурної трансформації як структурної теоретичної основи інтеркультурної мовної соціалізації, розробка якої відкриває можливості набуття соціокультурного знання у комплексі кроскультурних комунікативних контекстів.

The article is devoted to investigating two domains of studies in second language socialization processes. It includes studying of the basic tenets of intercultural transformation and provides some cross-cultural adaptation models.

As an interdisciplinary approach to the joint processes of enculturation and language acquisition, language socialization (LS), a very vigorous research paradigm, is located at the crossroads between anthropology, cross-cultural psychology, cross-cultural pragmatics and sociolinguistics. This domain of study grew out of concerns with the narrowness of child language acquisition theories in the 1960s and 1970s. It is rooted in the notion that novices across the life span are socialized into using language and socialized through language not only in the immediate/local discourse context but also in the context of historically and culturally grounded social beliefs, values, and expectations, that is, in socio-culturally recognized and organized practices associated with membership in a social group (Ochs E., Schieffelin B.).

In language socialization study, it is increasingly acknowledged that people not only experience their *primary language socialization* during childhood but continue to experience *secondary language socialization* throughout their lives as they enter new sociocultural contexts, join new communities of practice (e.g. a workplace, an educational program) (Lave J, Wagner E.), assume new roles in society, and/or acquire a new language. As E. Ochs . notes, any expert-novice interaction involves language socialization. This expansion in the realm of LS allows it to stretch beyond its initial research interests in first language acquisition into the fields of bilingualism, multilingualism and second language acquisition. While most of the pioneering studies of language socialization were conducted in small-scale societies or on relatively homogeneous monolingual communities (Heath S.), more and more recent and currently ongoing studies have begun to pay attention to the particularities of secondary language socialization processes within linguistically and socioculturally heterogeneous settings associated with contact between two or more languages and cultures (Schechter S., Bell J., Duff P., Langman J, Lotherington H., Poole D, Roy S.). Started only during the last ten years it has quickly become one of the most informative, sophisticated, and promising domains of second language acquisition inquiry (Watson-Gegeo K.).

To look into border-crossers' diverse patterns of adjustment or maladjustment to the new socio-cultural environment, the paradigm of cross-cultural communication has developed two broad domains of interests: the comparative examination of communicative similarities and differences across cultures, and the communicative adaptations made by individuals when they move between cultures.

The former, the preeminent line of inquiry in cross-cultural communication, attempts to link variations in communication behavior to cultural contexts. It provides the conceptual tools needed to understand culture, communication, and the ways in which culture influences communications. The latter is relatively a new area, which seeks to understand changes in individual communication behavior that are related to the process of acculturation and communicative interactions. Understanding the two domains in the literature of intercultural communication helps to comprehend daily events in the multicultural world from the depth of socio-cultural, especially cross-cultural level. Generally speaking, the first approach provides theoretical support to understand where cross-cultural misunderstanding occur, and how such misunderstanding can be